

MATURITNÍ OKRUHY

ZÁKLADY SPOLEČENSKÝCH VĚD

PSYCHOLOGIE

SOCIOLOGIE

MEZINÁRODNÍ
VZTAHY A INTEGRACE

FILOSOFIE

PRÁVO

EKONOMIE

ETIKA

NÁBOŽENSTVÍ

POLITOLOGIE

FINANČNÍ
GRAMOTNOST

GYMNÁZIUM JESENÍK, KOMENSKÉHO 281

2022 / **KABINET SPOLEČENSKÝCH VĚD**

MATURITNÍ OKRUHY

ZÁKLADY SPOLEČENSKÝCH VĚD

SEZNAM

VYMEZENÍ SPOLEČENSKÝCH VĚD

1. Charakteristika společnosti, definice a úloha společenských věd

FILOSOFIE A VÝVOJ LIDSKÉHO MYŠLENÍ

2. Vznik a rozvoj filosofie

3. Řecká před Sokratovská filosofie

4. Vrcholná antická filosofie

5. Středověká filosofie

6. Renesanční myšlení a filosofie

7. Novověký racionalismus a francouzské osvícenství

8. Novověký empirismus a senzualismus v anglické filosofii

9. Německá klasická filosofie a navazující generace myslitelů 2. pol. 19. století

10. České filosofické myšlení a moderní filosofické směry 20. století

MATURITNÍ OKRUHY

ZÁKLADY SPOLEČENSKÝCH VĚD

SEZNAM

STÁT, OBČAN A PRÁVO

- 11. Ústavní právo a jeho vývoj
- 12. Základy práva a jeho pojetí
- 13. Právo a jeho pojetí 2

STÁT, OBČAN A POLITIKA

- 14. Základy teorie státu
- 15. Politická pluralita a principy demokratického řízení státu

ČLOVĚK A NÁBOŽENSTVÍ

- 16. Náboženství a jeho vznik, náboženská společenství a sekty
- 17. Monoteistická náboženství evropského civilizačního prostoru (křesťanství, judaismus a islám)
- 18. Filosofické a náboženské systémy Východu (hinduismus, buddhismus, taoismus, šintoismus)

MATURITNÍ OKRUHY

ZÁKLADY SPOLEČENSKÝCH VĚD

SEZNAM

ČLOVĚK, MORÁLKA A ETIKA

19. Základy etiky a její úloha v životě člověka

ČLOVĚK A SPOLEČNOST

20. Základy sociologie a její vývoj

21. Úvod do makrosociologie

SVĚT FINANCÍ A PODOBY BOHATSTVÍ

22. Základy mikroekonomie a finanční gramotnost

23. Základy makroekonomie

ČLOVĚK A JEHO VNITŘNÍ SVĚT

24. Obecná psychologie a charakteristika psychiky

25. Psychologie osobnosti

MATURITNÍ OKRUHY

ZÁKLADY SPOLEČENSKÝCH VĚD

SEZNAM

26. Psychologie a její předmět

MEZINÁRODNÍ SPOLUPRÁCE

27. Světová a evropská integrace - EU, NATO, OSN

ROZVRSTVENÍ UČIVA V JEDNOTLIVÝCH ROČNÍCÍCH A SEMINÁŘÍCH

VYMEZENÍ SPOL.
VĚD
ČLOVĚK A JEHO
VNITŘNÍ SVĚT

1. ROČNÍK

ČLOVĚK A
SPOLEČNOST
STÁT, OBČAN
A POLITIKA

2. ROČNÍK

SVĚT FINANCÍ A
PODOBY BOHATSTVÍ
STÁT, OBČAN
A PRÁVO

3. ROČNÍK

ÚVOD DO
FILOSOFIE
MEZINÁRODNÍ
SPOLUPRÁCE
ČLOVĚK A
NÁBOŽENSTVÍ

**SPOLEČENSKO
VĚDNÍ
SEMINÁŘ I.**

ČLOVĚK A SVĚT
PRÁCE
FINANČNÍ
GRAMOTNOST

4. ROČNÍK

ČLOVĚK, MORÁLKA
A ETIKA
FILOSOFIE

**SPOLEČENSKO
VĚDNÍ
SEMINÁŘ II.**

1. TEMATICKÝ OKRUH

Vymezení společenských věd

MATURITNÍ OKRUHY

ZÁKLADY SPOLEČENSKÝCH VĚD

1. Charakteristika společnosti, definice a úloha společenských věd

OBSAH MATURITNÍHO OKRUHU

- Přehled společenských věd a jejich historický vývoj, jejich úloha a stručná definice, vymezení vůči exaktním vědám
- Vývoj společnosti dle Augusta Comta (vývojová stádia), totalitní a současná definice společnosti
- Výzkum ve společenských vědách, multidisciplinární charakter společenských věd
- Tradiční a moderní podoba společnosti, proces globalizace a její klady a zápory pro současnou společnost
- Globální problémy současného světa a snaha o trvale udržitelný rozvoj lidské společnosti

2. TEMATICKÝ OKRUH

Filosofie a vývoj lidského myšlení

MATURITNÍ OKRUHY

ZÁKLADY SPOLEČENSKÝCH VĚD

2. Vznik a rozvoj filosofie

OBSAH MATURITNÍHO OKRUHU

- ☐ Vznik filosofie / přechod od mýtu k logu / úkol filosofie (otázky každodenního života a filosofické otázky) / disciplíny filosofie / vztah filosofie a náboženství / definice základních filosofických otázek (ontologická-Platónský trojúhelník, gnoseologická, axiologická, etická, estetická, logická, antropologická) / základní znalost filosofického vývoje a myšlenkových směrů / filosofie a její postavení v 21. století

3. Řecká předsokratovská filosofie

- ☐ Charakteristika řecké antické společnosti – polyteismus, definice polis, tradice olympijských her / Milétská škola a její představitelé (první filosofické pojmy) / Pythagorejci / Hérakleitos a dialektika / Atomisté (determinace pohybu) a Eleaté / Sofisté a skepse lidského poznání

MATURITNÍ OKRUHY

4. Vrcholná antická filosofie

OBSAH MATURITNÍHO OKRUHU

- ☐ Sokrates a athénské období filosofie (cesta dialogu, daimonion, kritika demokracie) / Platónova teorie idejí (Podobenství o jeskyni), vznik věcí a koloběh existence, Ústava a ideální forma státu / Aristotelův dualismus (látka, forma, příčina a možnost), etika a metafyzika, cesta k blaženosti / Helenismus – Epikurejci (hedoné a ataraxia, otázka smrti), Stoikové a Skeptici

5. Středověká filosofie

- ☐ Definice křesťanství a autorita Bible (Starý a Nový zákon) / vztah k antické filosofii a teologii / časová osa středověké filosofie / sv. Augustinus (O Boží obci, trojí cesta k Bohu, svoboda člověka a naplnění vlastního osudu) / spor o univerzálie / vznik univerzit a církevních řádů / filosofie Tomáše Akvinského (důkazy existence Boha) / pozdní scholastika: John Wycliffe, William Occam, Jan Hus a Petr Chelčický, kritika a reforma církve

MATURITNÍ OKRUHY

6. Renesanční myšlení a filosofie

OBSAH MATURITNÍHO OKRUHU

- ❑ Charakteristika a znaky renesance / vynálezy a myšlenky (antropocentrismus, humanismus, racionalismus, panteismus) / významné osobnosti renesance, zámořské objevy / představy o vesmíru: G. Bruno, M. Koperník, M. Kusánský / politické myšlení v renesanci: N. Machiavelli / šíření vzdělanosti a práva: E. Rotterdamský a H. Grotius / utopičtí socialisté a jejich význam pro 19. století: T. More a T. Campanella

7. Novověký racionalismus a francouzské osvícenství

- ❑ Významné osobnosti raného novověku / myšlenkové proudy novověku / definice racionalismu a objasnění filosofie myslitelů tohoto myšlenkového proudu / R. Descartes (dualismus, gnoseologická otázka poznání) B. Spinoza (monismus a mody, vztah přírodních věd a filosofie) / W. Leibniz (monadologie) / encyklopedisté a osvícenství / Ch. Montesquieu (rozdělení moci a geografický determinismus) / Voltaire (kritika fanatismu a determinismus) / J. J. Rousseau (společenská smlouva, kritika vzdělanosti a návrat k přirozenosti)

MATURITNÍ OKRUHY

8. Novověký empirismus a senzualismus v anglické filosofii

OBSAH MATURITNÍHO OKRUHU

- ❑ Definice anglikánské společnosti (kapitalismus, parlamentarismus, anglikánská církev) / mechanický materialismus / definice myšlenkových proudů (empirismus a senzualismus) / F. Bacon (idoly a metoda indukce) / Společenská smlouva: T. Hobbes (podoba státu, předspolečenský stav) J. Locke (tabula rasa, objektivní a subjektivní pojmy, rozdělení moci ve státě) / filosofie G. Berkeleyho a D. Huma (subjektivní senzualismus, impresie a ideje, kritika kauzality)

9. Německá klasická filosofie a navazující generace myslitelů 2. pol. 19. stol.

- ❑ Významné osobnosti německého novověku (18. a 19. stol.) / idealismus v klasické filosofii: I. Kant (kritika čistého a praktického rozumu), J. G. Fichte (polarita poznání-teze a antiteze), G. F. Hegel (absolutní duch a metoda poznání, dialektika triád a zákony vývoje), L. Feuerbach (antropocentrický ateismus) / myšlenkové proudy 2. pol. 19. století / Auguste Comte a vývoj společnosti / A. Schopenhauer (světová vůle, kritika rozumu a determinace) / F. Nietzsche (kritika náboženství a morálky, teorie nadčlověka) K. Marx a F. Engels (teorie tříd. boje, dialektický a historický materialismus)

MATURITNÍ OKRUHY

10. České filosofické myšlení

OBSAH MATURITNÍHO OKRUHU

- ☐ Středověká filosofie Jana Husa a P. Chelčického (reforma církve, pacifismus, otázky pravdy a čistá víra v Boha) / J. A. Komenský (pansofie a panharmonie, náprava společnosti, filosofické a pedagogické spisy) / T. G. Masaryk (idea českého státu, humanita a demokracie), charakteristika první republiky / filosofie strukturalismu u J. L. Fischera / myšlenkové pojetí fenomenologie u Jana Patočky / náboženská filosofie Jana Sokola / ekologická povaha filosofie Erazima Koháka / politická filosofie Václava Bělohradského

3. TEMATICKÝ OKRUH

Stát, občan a právo

MATURITNÍ OKRUHY

ZÁKLADY SPOLEČENSKÝCH VĚD

11. Ústavní právo a jeho vývoj

OBSAH MATURITNÍHO OKRUHU

- ❑ Vývoj a struktura Ústavy ČR / rozdělení moci ve státě (zákonodárná, výkonná a soudní moc) / Ústavní soud ČR (délka mandátu soudců, jmenování, hlavní úloha soudu) / Listina základních práv a svobod (historické vymezení lidských práv a svobod, Charta 77) / politická práva občana / Zákon o státních symbolech a postavení Ústavy ČR z hlediska právní síly

12. Základy práva a jeho pojetí 1

- ❑ Vývoj práva a jeho podoby / prameny práva (právní síla, hierarchie právních norem, právní řád) / soukromé a veřejné právo / oblasti a zásady občanského práva 1 (nabývání a omezení vlastnictví, druhy majetku, závazkové občanské právo, smlouvy) / dědické právo / pracovní právo (zaměstnanec a zaměstnavatel, vznik pracovního poměru a jeho ukončení, druhy pracovního poměru, pracovní řád a BOZP, pracovní podmínky mladistvých)

13. Právo a jeho pojetí 2

OBSAH MATURITNÍHO OKRUHU

- ❑ Právo a stát (čemu slouží) / riziko zneužití práva (totalitní režimy 20. století) / oblasti a zásady občanského práva 2 - rodinné právo (vznik a zánik manželství, náhradní výchova, Zákon o sociálně-právní ochraně dítěte) / trestní právo hmotné a procesní (skutková podstata činu, trestní odpovědnost, presumpce nevinny, pachatel, druhy trestů v ČR, polehčující a přitěžující okolnost) / správní právo (ústřední a územní orgány, druhy obcí, veřejný a soukromý zájem, proporcionalita, orgány krajů a obcí)

4. TEMATICKÝ OKRUH

Stát, občan a politika

MATURITNÍ OKRUHY

ZÁKLADY SPOLEČENSKÝCH VĚD

14. Základy teorie státu

OBSAH MATURITNÍHO OKRUHU

- ☐ Suverenita a svrchovanost státu / základní atributy státu / teorie vzniku státu / otázka státu ve filosofii (Platón a Ústava, svatý Augustin a jeho obce, machiavelismus, teoretici společenské smlouvy: T. Hobbes, J. Locke a J. J. Rousseau) / typy států, státní zřízení a formy vlády / rozdělení moci ve státě / státní ideologie (příklady konkrétních historických i současných států)

15. Politická pluralita a principy demokratického řízení státu

- ☐ Počátky demokracie v antickém Řecku / Sokratova kritika demokracie / politický pluralismus a jeho podoby (USA, Velká Británie a ČR) / politická pozice / tradiční tuzemské politické strany a významné osobnosti české politiky / principy volebního práva v ČR / pravomoci prezidenta ČR / význam obou komor Parlamentu ČR z hlediska udržení principů demokracie

MATURITNÍ OKRUHY

5. TEMATICKÝ OKRUH

Člověk a náboženství

MATURITNÍ OKRUHY

ZÁKLADY SPOLEČENSKÝCH VĚD

16. Náboženství a jeho vznik, náboženská společenství a sekty

OBSAH MATURITNÍHO OKRUHU

- ☐ Nejstarší formy náboženství (totemismus, animismus a fetišismus) / základní teorie náboženství / formy náboženství / základní náboženské pojmy (magie, kult, gnóze, ethos a iluminace) / náboženský fanatismus a jeho podoby / mytologie a její vliv na šíření náboženství / současná podoba víry na evropském kontinentu / snaha o ekumenismus / druhy náboženských společenství a sekt (ztráta náboženské individuality)

17. Monoteistická náboženství evropského civilizačního prostoru

- ☐ Historický vývoj abrahámovských náboženství / charakteristika věrouky křesťanství, islámu a judaismu / autorita Bible (Starý i Nový zákon) a Koránu / vyvolenost židovského národa a jeho postavení v průběhu historie / tradice, svátky a zvyky jednotlivých náboženství / postava Spasitele Ježíše Krista a proroka Muhammada / rozdílnost života muslimů a křesťanů / pět pilířů islámu a právo šaría / katolická, pravoslavná a protestantská církev (představitelé, struktura, svátosti a dogmata) / srovnání etiky judaismu, křesťanství a islámu / nábožen. symboly

MATURITNÍ OKRUHY

18. Filosofické a náboženské systémy Východu

OBSAH MATURITNÍHO OKRUHU

- ☐ Charakteristika věrouky (filosofie) hinduismu a buddhismu / obřady a svátosti / hierarchie hinduistického božstva / neteistický charakter buddhismu / princip reinkarnace a koloběhu znovuzrovnání (samsára, mókša a nirvána) / dharma a zákon karmy / sociální stratifikace indické společnosti / princip ahinsá / postava Buddha (jeho život a učení) / čtyři vznešené pravdy a osmidílná vznešená stezka / mahájánový buddhismus a zen-buddhismus / další východní systémy (taoismus, šintoismus a konfuciánství)

6. TEMATICKÝ OKRUH

Člověk, morálka a etika

MATURITNÍ OKRUHY

ZÁKLADY SPOLEČENSKÝCH VĚD

19. Základy etiky a její úloha v životě člověka

OBSAH MATURITNÍHO OKRUHU

- ☐ Mravní a právní zákon / vztah morálky a etiky / etické a axiologické otázky filosofie / etické kategorie dobra a zla / srovnání etiky monoteistických náboženství (dekalog, evangelia, zakát) / sedm smrtelných hříchů / etika a filosofie: Sokrates (daimonion), sv. Augustin (stupně dobra), Machiavelli (etika a politika), Votaire (etika a náboženský fanatismus), I. Kant (kategorický imperativ), F. Nietzsche (idea nadčlověka, hranice morálky) / normativní a aplikovaná etika (profesní etika) / etiketa ve společnosti / snaha o genderovou rovnost

7. TEMATICKÝ OKRUH

Člověk a společnost

MATURITNÍ OKRUHY

ZÁKLADY SPOLEČENSKÝCH VĚD

20. Základy sociologie a její vývoj

OBSAH MATURITNÍHO OKRUHU

- ❑ Příčiny vzniku sociologie jako samostatné spol. vědy / Auguste Comte a pozitivismus (sociální statika a dynamika) / významné osobnosti sociologie (H. Spencer, V. Pareto, M. Weber, E. Durkheim) / proces socializace (faktory) a sociální role / kultura a komunikace / společenské stereotypy / sociální konflikt / chyby v procesu poznávání / sociální instituce / rodina v sociologii

21. Úvod do makrosociologie

- ❑ Klasifikace sociálních skupin a charakteristika dalších sociálních útvarů (komunita, agregát a organizace) / historická a současná hnutí / davové chování / sociální mobilita a stratifikace / sociální rituály a jejich význam pro společnost / typologie moci a Weberova teorie moci / masová kultura a subkultura / sociální deviace a její příčiny / sociopatologie

MATURITNÍ OKRUHY

8. TEMATICKÝ OKRUH

Svět financí a podoby bohatství

MATURITNÍ OKRUHY

ZÁKLADY SPOLEČENSKÝCH VĚD

22. Základy mikroekonomie a finanční gramotnost

OBSAH MATURITNÍHO OKRUHU

- Vztah ekonomie a ekonomiky / komodity, statky, služby a vzácné zdroje / základní ekonomické otázky / ekonomické subjekty / druhy ekonomických systémů (konkrétní příklady státních ekonomik) / vztah poptávky a nabídky z hlediska fungování trhu / role státu v ekonomice / konkurence na trhu (monopol, oligopol, dokonalá konkurence, kartel, dumping) / tvorba ceny / historie peněz a jiných platidel / tvorba rodin. rozpočtu / exekuce / fin. produkty

23. Základy makroekonomie

- Makroskopické ukazatele (potenciální a reálné HDP, HNP, NEW) / příjmy a výdaje státu / druhy státních rozpočtů / daňová soustava ČR / Lafferova křivka / definice inflace a její druhy / hospodářský cyklus / nominální a reálný měnový kurz / bankovní soustava, ČNB / státní politika zaměstnanosti a druhy nezaměstnanosti / ekonomická transformace po roce 1989 / sociální politika státu

MATURITNÍ OKRUHY

9. TEMATICKÝ OKRUH

Člověk a jeho vnitřní svět

MATURITNÍ OKRUHY

ZÁKLADY SPOLEČENSKÝCH VĚD

24. Obecná psychologie a charakteristika psychiky

OBSAH MATURITNÍHO OKRUHU

- ❑ Chování a prožívání člověka / psychické jevy (procesy, stavy a vlastnosti) / myšlení (myšlenkové operace), vnímání (počítky a vjem), řeč (prostředky komunikace) / paměťové procesy a typologie paměti / zapomínání a učení (typy a fáze) / citové procesy (dělení citů, frustrace, stres, tréma, afekt, strach) / fantazie a představy / psychohygienu a zvládání náročných psychických situací / krizové fáze lidského vývoje

25. Psychologie osobnosti

- ❑ Vývojové fáze jedince / charakteristika osobnosti / lidské schopnosti a vlohy (nadání, talent, genialita) / typy inteligence a způsob jejího měření / historická i současná typologie lidského temperamentu (Hippokratés, Jung, MBTI) / charakterové vlastnosti a jejich vztah k temperamentu / sebekritika, sebevědomí a sebepoznání / faktory ovlivňující psychiku člověka (stabilita a labilita)

MATURITNÍ OKRUHY

26. Psychologie a její předmět

OBSAH MATURITNÍHO OKRUHU

- ❑ Vznik a vývoj psychologie (významné osobnosti a směry: W. Wundt, S. Freud, C. G. Jung J. B. Watson, I. P. Pavlov, W. Köhler, C. Rogers) / teorie podmíněného reflexu / obory a disciplíny psychologie / determinace lidské psychiky / hypnóza a hypnopedie / spánek a jeho fáze, sny, somnambulismus / parapsychologie / vztah psychologie s jinými vědami a obory / psychologie a její uplatnění v profesním životě

10. TEMATICKÝ OKRUH

Mezinárodní spolupráce

MATURITNÍ OKRUHY

ZÁKLADY SPOLEČENSKÝCH VĚD

27. Světová a evropská integrace

OBSAH MATURITNÍHO OKRUHU

- ☐ Úloha mezinárodních vztahů a diplomacie / druhy mezinárodních organizací a jejich poslání / prostředky a nástroje mezinárodní politiky / Česká republika a její integrace ve světě (OSN, NATO, Varšavská smlouva, UNESCO, UNICEF atd.) / historie a současnost evropské integrace / příčinu vzniku EU a její úloha ve společné evropské politice / Schengenská dohoda a obchodování v EU / eurozóna / orgány EU a významní tuzemští představitelé v jejich struktuře / budoucnost integrace v 21. století

